

URZĄD STATYSTYCZNY W WARSZAWIE

ul. 1 Sierpnia 21, 02-134 Warszawa

Informacja sygnalna

Data opracowania:

20.07.2016 r.

Kontakt: e-mail: sekretariatUSWAW@stat.gov.pl

tel. 22 464 23 15

faks 22 846 76 67

Internet: warszawa.stat.gov.pl

**FUNKCJONOWANIE PIECZY ZASTĘPCZEJ, PLACÓWEK WSPARCIA DZIENNEGO
ORAZ ZAKŁADÓW STACJONARNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ
W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM W 2015 R.**

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.

Źródłem prezentowanych danych są roczne sprawozdania statystyczne:

- PS-01 – sprawozdanie instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz placówek wsparcia dziennego,
- PS-02 – sprawozdanie rodzinnej pieczy zastępczej,
- PS-03 – sprawozdanie zakładu stacjonarnej pomocy społecznej.

W danych (wyrażonych w liczbach bezwzględnych i względnych) mogą wystąpić drobne rozbieżności w sumowaniu na ogółem wynikające z automatycznych zaokrągleń. Liczby te są poprawne merytorycznie.

Więcej informacji dotyczących metodologii i stosowanych pojęć można znaleźć

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spooleczna/pomoc-spooleczna-i-opieka-nad-dzieckiem-i-rodzina-w-2014-r-,10,6.html>

* * *

Opieka oraz wychowanie dzieci i młodzieży pozbawionej całkowicie lub częściowo opieki i wsparcia ze strony rodziny naturalnej, może być realizowana przez instytucjonalną lub rodzinną pieczę zastępczą. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie: placówki opiekuńczo-wychowawczej (typu socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego, rodzinnego lub łącząca zadania ww. placówek), regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, interwencyjnego ośrodka preadopcijnego. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa oraz zawodowa) oraz rodzinny dom dziecka. Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie: opiekuńczej, specjalistycznej, pracy podwórkowej (placówka realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne) lub w połączonych formach.

Pieczka zastępcza zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Zapewnia również przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i otoczeniem oraz zdobywania umiejętności społecznych. Zapewnia także zaspokojenie potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych dzieci.

INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

Na terenie województwa mazowieckiego według stanu w dniu 31 XII 2015 r. funkcjonowało 115 placówek opiekuńczo-wychowawczych (z tego: 60,9% stanowiły placówki typu socjalizacyjnego, 27,8% typu rodzinnego, 5,2% typu interwencyjnego, 4,3% łączące zadania placówek i 1,7% typu specjalistyczno-terapeutycznego) oraz 1 interwencyjny ośrodek preadopcyny.

Tabl. 1. **Placówki opiekuńczo-wychowawcze według typu placówki**

Stan w dniu 31 XII

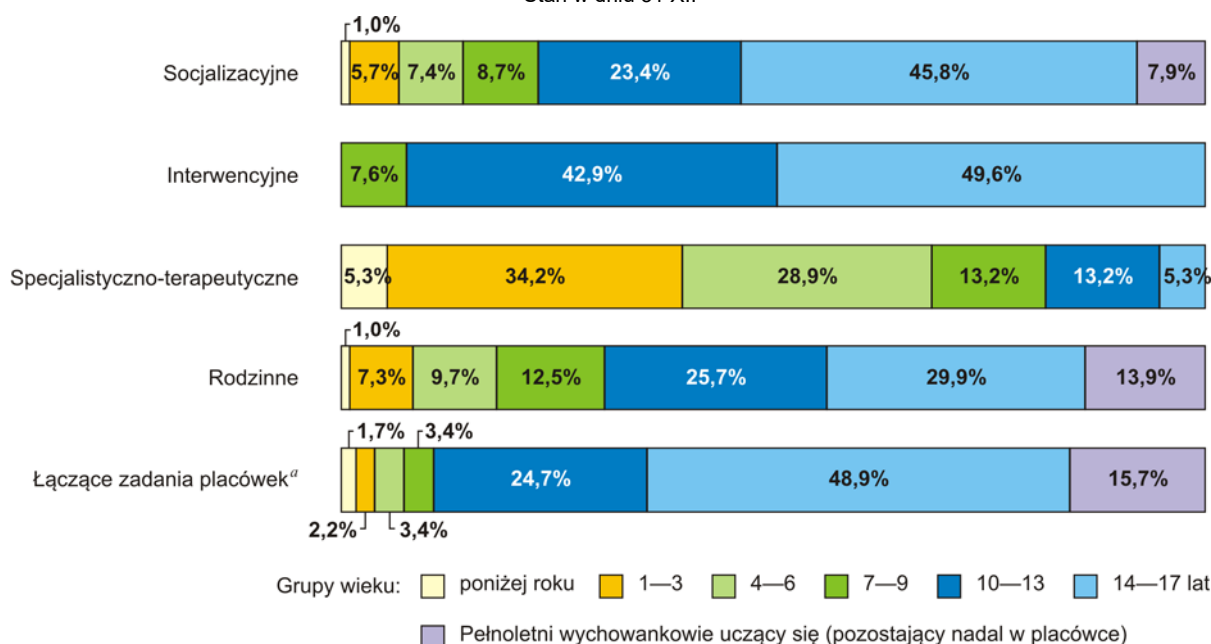
Wyszczególnienie	2014		2015				
	ogółem		z tego				
			socjalizacyjne	interwencyjne	specjalistyczno-terapeutyczne	rodzinne	łączące zadania placówek ^a
Placówki	110	115	70	6	2	32	5
Miejsca	1952	1973	1319	133	38	304	179
Wychowankowie	2006	1945	1322	119	38	288	178
w tym sieroty i półsieroty ...	415	407	296	25	—	61	25

^a Socjalizacyjnych, interwencyjnych, specjalistyczno-terapeutycznych.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych, które zapewniały stałą opiekę całodobową, w ostatnim dniu roku przebywało 1945 wychowanków. Najwięcej wychowanków – 68,0% przebywało w placówkach socjalizacyjnych, a najmniej 2,0% w placówkach specjalistyczno-terapeutycznych. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych wzrosła o 4,5%, natomiast liczba wychowanków zmniejszyła się o 3,0%.

Struktura wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych według typu placówki i grup wieku w 2015 r.

Stan w dniu 31 XII

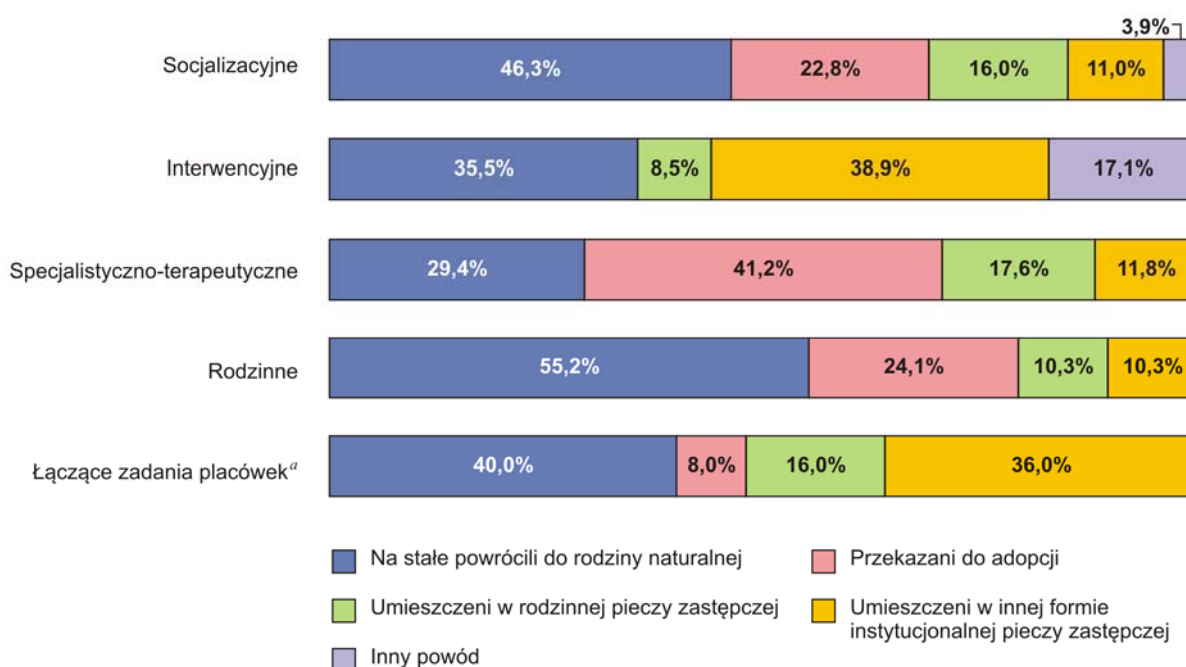

^a Socjalizacyjnych, interwencyjnych, specjalistyczno-terapeutycznych.

Wśród osób przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych więcej było chłopców (1014) niż dziewcząt (931). Najliczniejszą grupę podopiecznych (43,2%) stanowiły osoby w wieku 14–17 lat (spadek o 6,0% w odniesieniu do 2014 r.), a najmniej liczną (1,1%) dzieci poniżej 1 roku życia (wzrost o 10,5%). Spośród wszystkich podopiecznych placówek opiekuńczo-wychowawczych 172 osoby to pełnoletni wychowankowie kontynuujący naukę i pozostający nadal w placówce (więcej o 2,4% w stosunku do 2014 r.), większość (60,5%) przebywało w placówkach socjalizacyjnych.

W województwie mazowieckim według stanu w dniu 31 XII 2015 r. na podstawie orzeczenia sądu do zakładów przyjęto 1903 podopiecznych – w większości (68,5%) osoby te trafiły do placówek socjalizacyjnych. Opieką zostało objętych 150 osób chorujących przewlekłe i 180 osób niepełnosprawnych. Dzieci i młodzież umieszczona w jednostce po raz pierwszy stanowiła 63,0% ogółu wychowanków. W placówkach przebywało również 15 małoletnich matek oraz 19 cudzoziemców. Jedynie 3,4% wychowanków było sierotami biologicznymi, a 17,5% – półsierotami.

Struktura wychowanków do 18 roku życia według powodów opuszczenia placówek opiekuńczo-wychowawczych w 2015 r.

^a Socjalizacyjnych, interwencyjnych, specjalistyczno-terapeutycznych.

W ciągu 2015 r. – 611 wychowanków w wieku do 18 roku życia z różnych powodów opuściło placówki opiekuńczo-wychowawcze. Było ich o 11,9% więcej w porównaniu z rokiem 2014. Najliczniejsza grupa (41,6%) to podopieczni, którzy powrócili do rodziny naturalnej. Powodem opuszczenia placówki przez 23,7% wychowanków było przeniesienie do innych form instytucjonalnej pieczy zastępczej. Do rodzinnej pieczy zastępczej odeszło 12,9% wychowanków. Nową rodzinę dzięki adopcji znalazło 13,4% wychowanków, natomiast 8,3% osób opuściło placówki z innych powodów. Ponadto 259 pełnoletnich wychowanków (o 25,1% więcej niż rok wcześniej) opuściło placówki, z tego 47,1% założyło własne gospodarstwo domowe, a 42,9% powróciło do rodziny naturalnej.

W swojej działalności placówki opiekuńczo-wychowawcze wspierane były pracą wolontariuszy. W ciągu 2015 r. we wszystkich typach placówek na terenie województwa mazowieckiego bezinteresowną pomoc potrzebującym dzieciom i młodzieży świadczyło 381 wolontariuszy (o 4,0% mniej niż w ciągu 2014 r.)

– z tego 322 osoby pomagały w placówkach socjalizacyjnych, 18 osób w placówkach rodzinnych, 16 osób w placówkach łączących zadania placówek, 15 osób w placówkach specjalistyczno-terapeutycznych i 10 osób w placówkach interwencyjnych.

PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do swoich dzieci, potrzebują pomocy w zakresie organizowania tym dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, radzenia sobie z zaburzeniami zachowania, itp. Ważną rolę w sferze pomocy w opiece i wychowaniu pełnią placówki wsparcia dziennego.

W województwie mazowieckim według stanu w dniu 31 XII 2015 r. opiekę dzienną zapewniało 268 placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczej, specjalistycznej, pracy podwórkowej lub w połączonych formach. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba zmniejszyła się o 11,6%. Dysponowały one 8839 miejscami, w tym najwięcej (80,9%) w placówkach opiekuńczych. W ciągu 2015 r. w placówkach wsparcia dziennego opieką objęto 11343 dzieci, tj. o 11,2% mniej niż w 2014 r.

Tabl. 2. **Placówki wsparcia dziennego według typu placówki**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2014		2015			
	ogółem		z tego			
			opiekuńcze	specjalistyczne	pracy podwórkowej	w połączonych formach
Placówki	303	268	220	32	4	12
Miejsca	9688	8839	7153	996	195	495
Korzystający	9026	8227	6703	891	180	453
w tym osoby niepełnosprawne	291	274	133	94	33	14

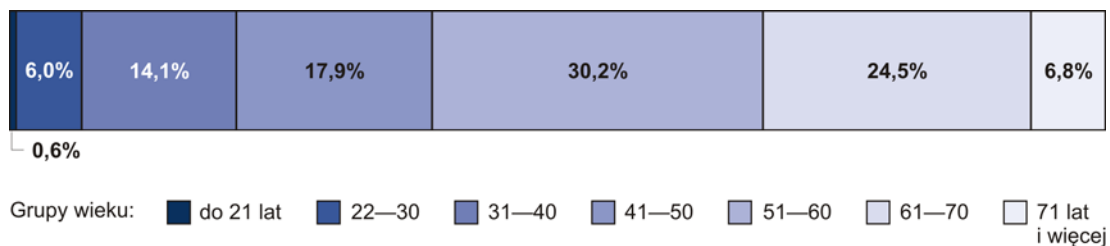
Osoby pracujące z dziećmi były wspierane przez 492 wolontariuszy w placówkach opiekuńczych, 202 w placówkach specjalistycznych, 88 w placówkach w połączonych formach i 18 w placówkach pracy podwórkowej. W porównaniu z poprzednim rokiem ogólna liczba wolontariuszy w placówkach wsparcia dziennego zmniejszyła się o 22,4%.

RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

Na terenie województwa mazowieckiego w dniu 31 XII 2015 r. opiekę nad dziećmi sprawowało 4387 rodzin zastępczych (o 0,4% więcej niż w 2014 r.) i 36 rodzinnych domów dziecka (o 5 więcej). Większość rodzin zastępczych stanowiły rodziny spokrewnione z dzieckiem – 67,3% ogółu, rodziny zastępcze niezawodowe – 29,2% i zawodowe rodziny zastępcze – 3,5%. Funkcję rodzinnej pieczy zastępczej pełniło 2246 osób samotnych oraz 2177 małżeństw. Najczęściej pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej podejmowały się osoby w wieku 51–60 lat (30,2%) oraz w wieku 61–70 lat (24,5%), natomiast najrzadziej osoby do 21 roku życia (0,6%).

Charakterystyka osób pełniących funkcję rodzinnej pieczy zastępczej według grup wieku w 2015 r.

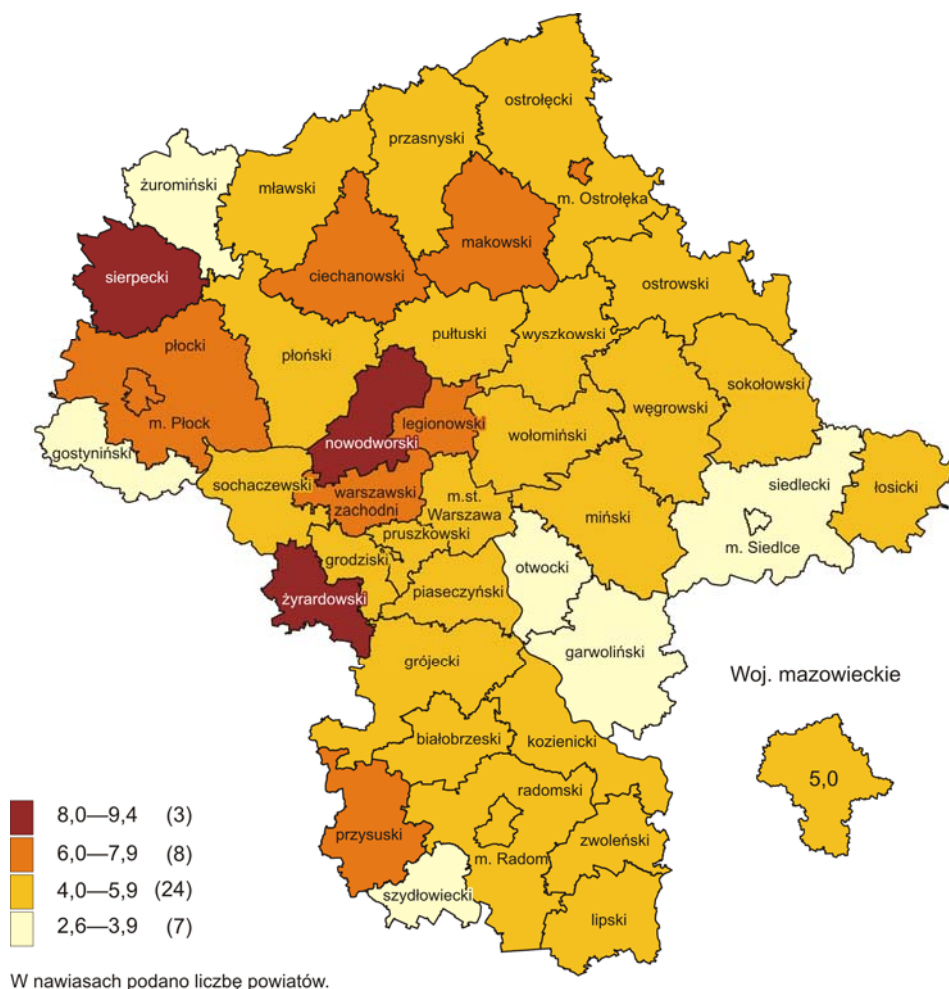
Stan w dniu 31 XII

Według stanu w dniu 31 XII 2015 r. w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 6179 dzieci (w tym 80,2% to osoby do 18 roku życia). Ich liczba, w porównaniu z rokiem poprzednim, zwiększyła się o 0,1%. Najliczniejszą grupę stanowili wychowankowie w wieku 7–13 oraz 14–17 lat (odpowiednio 34,1% i 30,1%).

Dzieci do 18 roku życia przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej na 1000 dzieci w tym samym wieku w 2015 r.

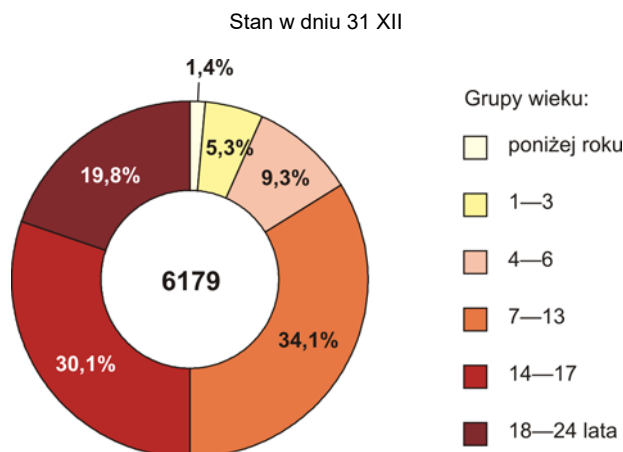
Stan w dniu 31 XII

W zbiorowości dzieci objętych opieką znajdowały się 524 osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności, 448 sierot i 6 cudzoziemców. Dzieci umieszczone po raz pierwszy w rodzinnej pieczy zastępczej stanowiły 12,2% ogółu wychowanków i było ich o 12,4% mniej w odniesieniu do poprzedniego roku.

Biorąc pod uwagę liczbę dzieci do 18 roku życia przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na 1000 dzieci w tym samym wieku, najwyższy wskaźnik (podobnie jak rok wcześniej) odnotowano w powiatach: żyrardowskim, nowodworskim i sierpeckim, a najniższy w powiatach: szydłowieckim, żuromińskim i garwolińskim.

Struktura dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej według grup wieku w 2015 r.

W województwie mazowieckim w 2015 r. rodzinną pieczę zastępczą ogółem opuściło 628 dzieci w wieku do 18 roku życia – z tego: 36,5% powróciło do rodziny naturalnej, 20,7% przekazano do adopcji, 20,1% umieszczono w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej, 17,4% umieszczono w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a 5,4% opuściło placówki z innych powodów. Rodzinną pieczę zastępczą opuściło również 314 młodych osób, które ukończyły 18 lat. Spośród nich 259 osób usamodzielniało się, w tym 213 założyło własne gospodarstwo domowe, a 31 powróciło do rodziny naturalnej lub krewnych. W stosunku do 2014 r. ogólna liczba podopiecznych do 18 roku życia, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą, zwiększyła się o 10,6%, natomiast w przypadku pełnoletnich podopiecznych zmniejszyła się o 4,8%.

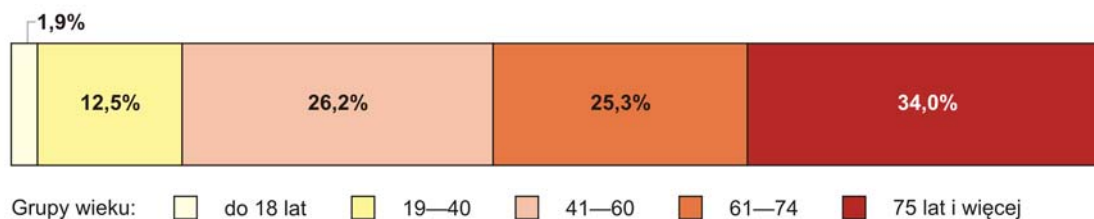
ZAKŁADY STACJONARNE POMOCY SPOŁECZNEJ

Opieką instytucjonalną objęte są nie tylko dzieci i młodzież pozbawione możliwości wychowywania się w rodzinie biologicznej, ale też inne osoby wymagające wsparcia jednostek świadczących usługi pomocy społecznej.

W województwie mazowieckim w końcu 2015 r. działalność w zakresie stacjonarnej pomocy społecznej prowadziły 252 zakłady (o 9 więcej niż w końcu 2014 r.) oraz 3 filie. Z ogólnej liczby zakładów 42,9% stanowiły domy pomocy społecznej, 29,8% placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej, 15,5% schroniska lub domy dla bezdomnych, a 3,6% domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Zakłady stacjonarnej pomocy społecznej (łącznie z filiami) miały do dyspozycji 16136 miejsc – ich liczba zwiększyła się w ciągu roku o 449, tj. o 2,9%. Podobnie jak w latach poprzednich domy pomocy społecznej dysponowały największą liczbą miejsc (9908, tj. 61,4% ogółu).

Struktura mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej według grup wieku w 2015 r.

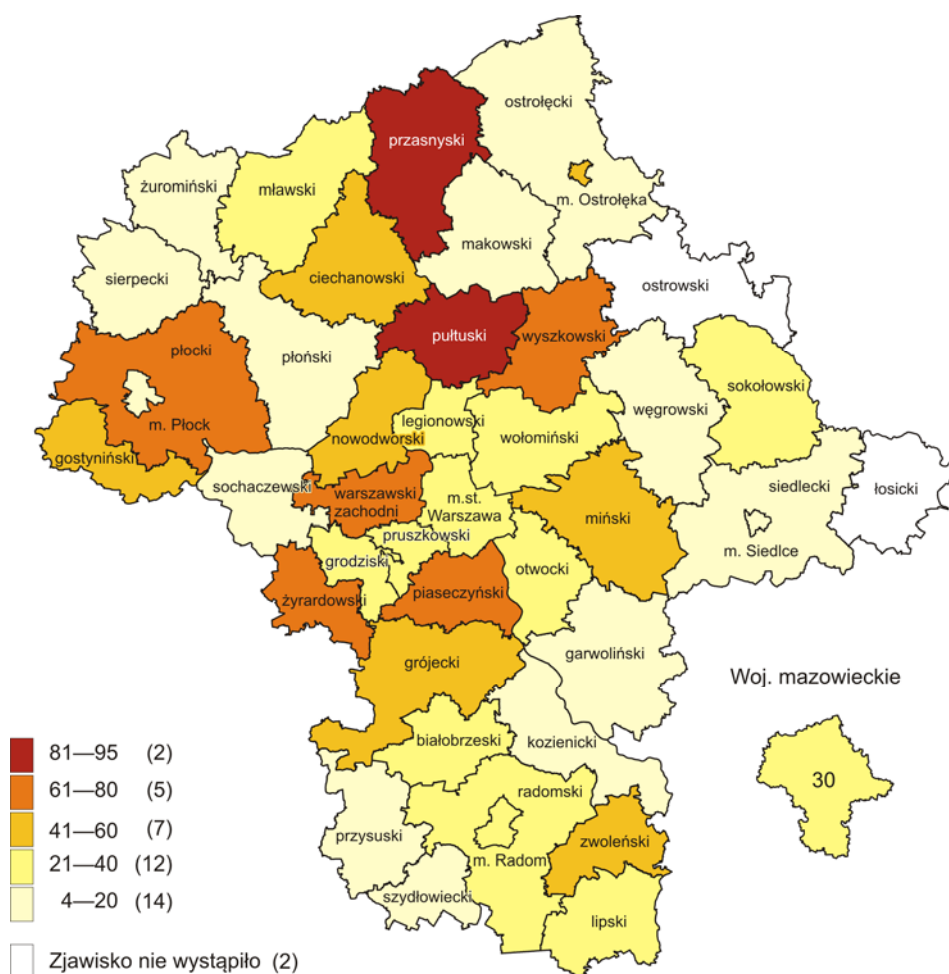
Stan w dniu 31 XII

Według stanu w końcu roku we wszystkich zakładach przebywało 14805 mieszkańców (o 2,4% więcej niż rok wcześniej), wśród których 49,7% stanowiły kobiety. Pod względem struktury według wieku najmniej liczna była grupa osób młodych (do 18 roku życia), stanowiąca 1,9% ogółu mieszkańców, a najliczniejszą grupę stanowiły osoby co najmniej 61 letnie – 59,3%.

Miejsca w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej na 10 tys. ludności według powiatów w 2015 r.

Stan w dniu 31 XII

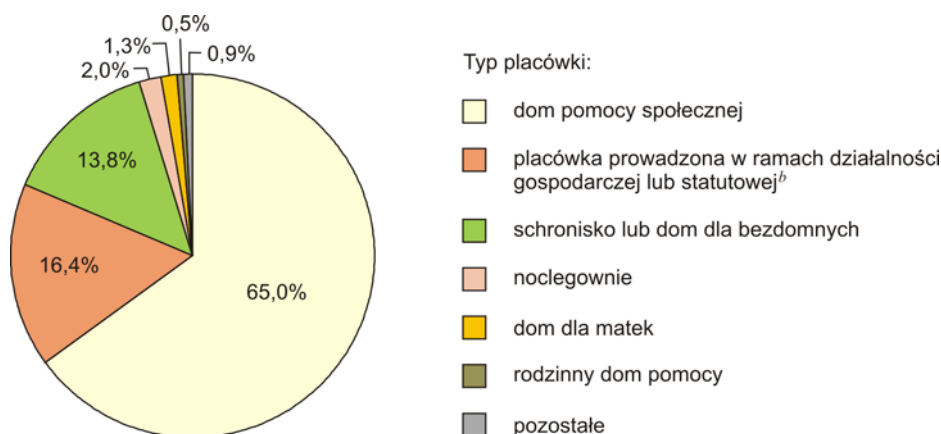

Powiaty województwa mazowieckiego charakteryzowały się znacznym zróżnicowaniem pod względem liczby miejsc w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej w relacji do liczby mieszkańców. Podobnie jak rok wcześniej największą liczbą miejsc w przeliczeniu na 10 tys. ludności dysponowały placówki w powiecie pułtuskim (95); najmniejszą zaś w powiatach przysuskim (4) i ostrołęckim (8).

Średnio w województwie mazowieckim na 10 tys. ludności 28 osób przebywało w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej.

Struktura mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej^a według typu placówki w 2015 r.

Stan w dniu 31 XII

^a Łącznie z filiami. ^b Placówka zapewnia całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, działająca na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub statutowej.

Mieszkańcy przebywający w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej to osoby z różnego rodzaju schorzeniami, dlatego placówki przystosowują swoje budynki do potrzeb osób niepełnosprawnych. Najczęstszym udogodnieniem są pochylnie, podjazdy i platformy – posiadało je 161 placówek, 136 posiadało windy. Żadnych udogodnień dla osób niepełnosprawnych nie posiadało 46 placówek, tj. 18,3% ogółu (w 2014 r. – 18,9% ogółu).

Większość mieszkańców zakładów stacjonarnych pomocy społecznej, tj. 80,7% (o 4,7% więcej niż rok wcześniej), przynajmniej w części uczestniczyła w finansowaniu swojego pobytu, pokrywając koszty z dochodów własnych, z czego zaledwie 6,9% z nich pokrywało koszty w pełnej wysokości. Dla 6,0% mieszkańców pobyt opłacany był całkowicie przez członków rodziny, a dla 3,2% przez gminę lub budżet państwa. Na umieszczenie w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej oczekiwało 1295 osób, tj. o 42,2% mniej niż w 2014 r. Najwięcej pensjonariuszy oczekiwało na miejsce w domach pomocy społecznej – 86,1% ogółu oczekujących.

Opiekę nad mieszkańcami zakładów stacjonarnych pomocy społecznej w końcu 2015 r. sprawowało 8070 osób. Personel medyczny liczył 1066 pielęgniarek i 74 lekarzy. Na 1 pielęgniarkę przypadało średnio 14 mieszkańców, a na 1 lekarza 200 osób (w 2014 r. odpowiednio: 14 i 193 osoby). W domach pomocy społecznej pracowało 6829 osób (84,6% personelu zakładów stacjonarnych). Na 1 pielęgniarkę przypadało średnio 11 mieszkańców, a na 1 lekarza 209 osób. Bezinteresowną pomocą w opiece nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi służyło 663 wolontariuszy.